

RZECZPOSPOLITA POLSKA

MINISTER
SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI
BMP-0724-3668/10/AK

GABINET MARSZALEA SENATU

wplynelo dn. 5.06.2010

nr. 3269, podpis

Warszawa, dnia 7 czerwca 2010 roku

SECRETARIAAT
Biura Prac Senackich

Wplynelo dn. 10.06.10, zat.

nr. 368, podpis

Pan
Bogdan BORUSEWICZ

Marszałek Senatu RP

Memory Panie Marszałku,

W nawiązaniu do pisma z dnia 1 maja 2010 roku (sygn. BPS/DSK-043-2670/10) przesyłającego tekst oświadczenia złożonego przez Senatora RP Pana Ryszarda Janusza Bendera podczas 53. posiedzenia Senatu RP w dniu 29 kwietnia 2010 roku w sprawie sytuacji Pana Czesława Skarżyńskiego, wnioskującego o nadanie obywatelstwa polskiego, przekazanego przez Pana Tomasza Arabskiego, Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów pismem z dnia 12 maja 2010 roku, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Na wstępie wskazać należy, iż poruszona w wystąpieniu problematyka w istocie dotyczy dwóch kwestii, tj. prowadzonego przez Ministra postępowania odwoławczego w sprawie o stwierdzenie utraty obywatelstwa polskiego przez Pana Czesława Skarżyńskiego i wyroków Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie i Naczelnego Sądu Administracyjnego w tej sprawie oraz sytuacji osób – byłych obywateli polskich, zamieszkałych na byłych Kresach Wschodnich II RP.

Odnosząc się do sytuacji byłych obywateli polskich zamieszkałych na Kresach Wschodnich II RP, należy wskazać, iż obowiązujące przepisy prawa o obywatelstwie polskim – wbrew stwierdzeniom przedstawionym w wystąpieniu – nie pozwalają na generalne stwierdzenie, że obywatele polscy zamieszkali w czasie II Rzeczypospolitej na Kresach Wschodnich, zostali pozbawieni obywatelstwa polskiego przez sowieckiego okupanta w 1939 roku.

Kwestię posiadania lub utraty obywatelstwa polskiego przez osobę zamieszkującą tereny Kresów Wschodnich i posiadającą obywatelstwo polskie w okresie międzywojennym, rozpatrywać należy na podstawie całokształtu przepisów prawa z zakresu obywatelstwa zawartych zarówno w ustawodawstwie polskim, tj. w ustawach: z dnia 20 stycznia 1920 roku o obywatelstwie Państwa Polskiego, z dnia 8 stycznia 1951 roku o obywatelstwie polskim, z dnia 15 lutego 1962 roku o obywatelstwie polskim, oraz w umowach międzynarodowych zawartych przez Polskę z b. ZSRR.

Przywołana wyżej ustawa o obywatelstwie Państwa Polskiego w art. 11 regulowała utratę obywatelstwa polskiego. Zgodnie z ww. przepisem, utrata obywatelstwa polskiego następowała:

- 1) przez nabycie obcego obywatelstwa;
- 2) przez przyjęcie urzędu publicznego lub wstąpienie do służby wojskowej w państwie obcym bez zgody właściwego wojewody (Komisarza Rządu m. St. Warszawy),

wyrażonej w przypadkach zamiaru wstąpienia do służby wojskowej w państwie obcym, w porozumieniu z właściwym dowódcą okręgu korpusu.

Utrata obywatelstwa następowała z mocy prawa. Jednocześnie przepis ten stanowił również, że osoby obowiązane do czynnej służby wojskowej mogą nabyć obywatelstwo obce wyłącznie po uzyskaniu zezwolenia od Ministra Spraw Wojskowych. W przeciwnym razie, osoby takie wobec Państwa Polskiego były uważane za obywateli polskich (art. 11 cyt. ustawy *o obywatelstwie Państwa Polskiego* w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1932 roku *w sprawie zmiany ustawy z dnia 20 stycznia 1920 roku o obywatelstwie Państwa Polskiego*).

Należy wyraźnie zaznaczyć, że obywatel polski, obowiązany do czynnej służby wojskowej w Polsce, nie tracił obywatelstwa polskiego przez nabycie obywatelstwa obcego, jeżeli nie uzyskał zezwolenia Ministra Spraw Wojskowych. Ustalenie tego, które osoby obowiązane były do czynnej służby wojskowej, powinno następować według przepisów normujących sprawę powszechnego obowiązku wojskowego.

Według *Tymczasowej ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym* z dnia 27 października 1918 roku, znowelizowanej dekretem z dnia 16 stycznia 1924 roku, obowiązkowi czynnej służby wojskowej podlegali mężczyźni w wieku od 18 do 50 lat. Natomiast ustawa z dnia 23 maja 1924 roku *o powszechnym obowiązku służby wojskowej* rozumiała przez ten obowiązek służbę w wojsku stałym, w rezerwie i pospolitym ruszeniu mężczyzn od roku w którym kończyli 17 lat do roku w którym kończyli 50 lat, a oficerowie 60 lat. Według następnej ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 roku *o powszechnym obowiązku wojskowym* obowiązek wojskowy obejmował:

- obowiązek zgłoszenia się do rejestru poborowych i do poboru,
- obowiązek odbycia służby wojskowej, służby wojskowej w rezerwie, pospolitym ruszeniu, pomocniczej służby wojskowej, uzupełniającej służby wojskowej,
- obowiązek meldunkowy.

Obowiązkowi wojskowemu podlegali mężczyźni po ukończeniu 17 roku życia, do końca roku kalendarzowego, w którym kończyli 60 lat. Obowiązkowi pomocniczej służby wojskowej podlegały również po odbyciu przeszkolenia wojskowego kobiety w wieku do ukończonych 45 lat, które miały średnie wykształcenie ogólne lub zawodowe. Ostatnia ustawa, wydana jeszcze w czasie obowiązywania cyt. wyżej ustawy *o obywatelstwie Państwa Polskiego*, to ustawa z dnia 4 lutego 1950 roku *o powszechnym obowiązku wojskowym*, obejmowała ona obowiązek zgłoszenia się do rejestracji i poboru, obowiązek odbycia zasadniczej służby wojskowej i służby w rezerwie oraz obowiązek meldunkowy. Obowiązkowi temu podlegali mężczyźni w wieku od 18 do 50 roku życia włącznie, w stopniu oficerskim do 60 lat, a w stopniu generała do 65 lat. Kobiety obowiązane do pomocniczej służby wojskowej podlegały obowiązkowi wojskowemu w wieku od 18 do 40 lat.

Obywatele polscy podlegający obowiązkowi wojskowemu w zakresie unormowanym w powyższych przepisach, tracili obywatelstwo polskie na skutek nabycia obywatelstwa obcego dopiero po zwolnieniu ich z tego obowiązku przez właściwe władze polskie określone w ww. ustawach (wyrok Naczelnego Trybunału Administracyjnego z dnia 9 grudnia 1932 roku, I. rej. 10317/31, podobnie wyr. Nr 588 A). Przepisy powyższe przewidywały również, niezależnie od zwolnień z obowiązku wojskowego z mocy prawa osób uznanych za niezdolne całkowicie do pełnienia służby wojskowej oraz osób w określonym wieku, także zwolnienia w razie ubiegania się o nabycie obcego obywatelstwa ze względu na zastrzeżenia art. 11 cyt. ustawy *o obywatelstwie Państwa Polskiego*. Do 1924 roku, tzn. do wejścia w życie ustawy z dnia 23 maja 1924 roku *o powszechnym obowiązku wojskowym*, zgoda taka była wydawana w formie zezwolenia a po wejściu w życie przedmiotowej ustawy – w formie zwolnienia z tego obowiązku.

Nabycie przez obywatela polskiego, podlegającego powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, obywatelstwa obcego bez zwolnienia z tego obowiązku powodowało, że nie tracił on obywatelstwa polskiego dopóty, dopóki nie wygasł w stosunku do niego ze względu na określony wiek obowiązek służby wojskowej albo nie został, stosownie do przepisów ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 roku *o powszechnym obowiązku wojskowym*, już po nabyciu

obywatelstwa obcego zwolniony od tego obowiązku indywidualnie lub grupowo przez Ministra Spraw Wojskowych (w latach powojennych Ministra Obrony Narodowej) w okresie obowiązywania tej ustawy, tj. do dnia 31 maja 1950 roku.

Utrata obywatelstwa polskiego następowała również przez przyjęcie urzędu publicznego lub wstąpienie do służby wojskowej w państwie obcym bez zgody właściwego organu (art. 11 ust. 2ww. ustawy *o obywatelstwie Państwa Polskiego*). Utrata następowała bez względu na to czy przyjęcie urzędu nastąpiło z tytułu nominacji, czy z tytułu umowy (kontraktu). Zamiarem ustawodawcy było, aby obywatele polscy nie pełnili urzędów publicznych w państwach obcych, a dla tego celu obojętne było, czy pełnienie służby opiera się na stosunku publicznoprawnym, czy na stosunku prywatnoprawnym. Konsekwentnie, jeżeli przyjęcie urzędu publicznego lub wstąpienie do służby wojskowej w państwie obcym nastąpiło za zgodą właściwego organu – to osoba ta nie traciła obywatelstwa polskiego.

W postępowaniu o stwierdzenie utraty obywatelstwa polskiego ważną kwestią jest rozpatrywanie art. 11 cyt. ustawy *o obywatelstwie Państwa Polskiego* w związku z art. 13. Przepis ten stanowił, że nadanie i utrata obywatelstwa polskiego, jeżeli inaczej nie zastrzega postanowienie Ministra Spraw Wewnętrznych, rozciąga się na żonę nabywającego lub tracącego obywatelstwo polskie oraz na jego dzieci w wieku do 18 lat. Powyższe było z jednej strony wyrazem jednolitości obywatelstwa małżonków i ich nieletnich dzieci, z drugiej zaś – wyrazem zasady nierówności praw kobiet i mężczyzn, powszechnie wówczas przyjętej w ustawodawstwie większości państw świata. W konsekwencji, utrata obywatelstwa polskiego przez żonę i dzieci miała charakter pochodny – żona i dzieci nie musiały odpowiadać warunkom wymaganym przez poszczególne przepisy, ważne było, że spełniał je mąż lub ojciec.

Wskazać należy, że zgodnie z prawem międzynarodowym, obywatelstwo jest trwałym węzłem prawnym łączącym osobę fizyczną z państwem. Oznacza ono prawną przynależność osoby i państwa. Prawa i obowiązki stanowią materialno-prawną treść obywatelstwa i są ustalane przez dane państwo. Każde państwo ustala samoistnie, kogo uznaje za swego obywatela. Oznacza to, że prawo wewnętrzne danego państwa reguluje sprawę obywatelstwa i że w indywidualnych wypadkach tylko jego organy orzekają o tym, czy określona osoba jest obywatelem tego państwa. Kompetencja państwa do regulowania obywatelstwa wynika z jego suwerenności.

W kontekście powyższego, istotna jest kwestia sposobu oceny wydanego w dniu 29 listopada 1939 roku dekretu Prezydium Rady Najwyższej ZSRR, na mocy którego mieszkańcy Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej Polskiej przyłączonych do ZSRR uzyskali zgodnie z ustawodawstwem związkowym radzieckim (Białorusi i Ukrainy) obywatelstwo radzieckie. Obywatelstwo to zostało narzucone obywatelom polskim z mocy prawa radzieckiego. Powyższy dekret dotyczył tylko osób stale zamieszkałych w dniu 17 września 1939 roku na obszarach włączonych do ZSRR. Dekret nie obejmował uchodźców z terenów zachodniej i centralnej Polski ani osób wojskowych internowanych w ZSRR. Należy pamiętać, że w dniu 10 października 1939 roku ZSRR przekazało Republice Litewskiej Wilno z sąsiednimi powiatami. Ludność polska zamieszkująca te tereny zachowała obywatelstwo polskie i mogła nabyć obywatelstwo litewskie tylko w trybie indywidualnym.

Przywołany wyżej dekret z 1939 roku nadawał obywatelstwo radzieckie obywatelom polskim. Nie można jednak uznać, że na podstawie dekretu osoby te traciły obywatelstwo polskie. Jak już wcześniej stwierdzono, zgodnie z prawem międzynarodowym, żadne państwo nie może swoimi przepisami wewnętrznymi regulować utraty obywatelstwa osób innego suwerennego państwa. Byłoby niedopuszczalne aby o obywatelstwie polskim mieszkańców Kresów miały decydować organy ZSRR. Należy zaznaczyć, że nikt (nawet ZSRR) nie kwestionowało istnienia Państwa Polskiego w latach II wojny światowej.

Przyznanie w czasie wojny obywatelom polskim obywatelstwa radzieckiego w jakiegokolwiek formie przez władze radzieckie, w odniesieniu do ludności z terenów włączonych przemocą do ZSRR, nie było uznane przez polskie władze emigracyjne w czasie II wojny światowej. Dlatego też powołanie przez władze radzieckie osób zamieszkujących Kresy Wschodnie do służby wojskowej w Armii Czerwonej i odbycie jej w czasie II wojny

światowej nie powodowało utraty obywatelstwa polskiego na podstawie art. 11 ww. ustawy *o obywatelstwie Państwa Polskiego*, gdyż było ono konsekwencją narzuconego tym osobom obywatelstwa radzieckiego (wskazać jednak należy, że o ile wcielenie siłą do Armii Czerwonej nie budzi wątpliwości, to każda sprawa przyjęcia urzędu publicznego musi być wnikliwie rozpatrywana w związku z możliwością naruszenia obowiązku wierności wobec Państwa Polskiego).

W dniu 9 września 1944 roku podpisane zostały układy między Polskim Komitetem Wyzwolenia Narodowego a Rządem Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej i Rządem Białoruskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej. Układy mówiły o ewakuacji osób narodowości polskiej posiadających obywatelstwo polskie do dnia 17 września 1939 roku z terytorium Ukraińskiej SRR i Białoruskiej SRR do Polski. W dniu 6 lipca 1945 roku podpisana została w Moskwie *Umowa między Tymczasowym Rządem Jedności Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o prawie zmiany obywatelstwa radzieckiego osób narodowości polskiej i żydowskiej mieszkających w ZSRR i o ich ewakuacji do Polski*. W umowie tej Rząd ZSRR zgadzał się przyznać osobom narodowości polskiej, które miały do dnia 17 września 1939 roku obywatelstwo polskie, zamieszkałym na terytorium ZSRR, prawo zmiany obywatelstwa ZSRR zgodnie z wyrażonym przez nie życzeniem i zezwolić im na przesiedlenie się na terytorium Polski.

Wyżej wskazane dekrety ZSRR oraz zawarte układy z ZSRR, w odniesieniu do kwestii posiadania obywatelstwa polskiego, były różnie interpretowane przez władze polskie. Warto zwrócić uwagę na dekrety Rady Ministrów z 1947 roku *o uznaniu ważności niektórych małżeństw i rozwodów obywateli polskich* oraz *w sprawie uprawnień obywateli polskich powołanych w latach 1941-1945 przez władze ZSRR do świadczeń osobistych*, traktujące mieszkańców Kresów Wschodnich jako obywateli polskich, którzy nigdy tego obywatelstwa nie utracili.

Z dniem 19 stycznia 1951 roku weszła w życie ustawa z dnia 8 stycznia 1951 roku *o obywatelstwie polskim* (Dz. U. Nr 4, poz. 25). Przepis art. 2 pkt 1 przedmiotowej ustawy stanowił, że z dniem wejścia w życie ustawy obywatelami polskimi są osoby, które mają obywatelstwo polskie na podstawie dotychczasowych przepisów. Zgodnie jednak z art. 4 pkt 1 ustawy, obywatelem polskim nie jest osoba, która wprawdzie w dniu 31 sierpnia 1939 roku miała obywatelstwo polskie, jednakże mieszka stale za granicą i w związku ze zmianą granic Państwa Polskiego nabyła zgodnie z umową międzynarodową obywatelstwo innego państwa. Zauważyć należy, że do dnia wejścia w życie ww. ustawy, Polska de facto nie zawarła żadnej umowy międzynarodowej, która w związku ze zmianą granic, regulowałaby sprawę nabycia obywatelstwa innego państwa przez osoby mające w dniu 31 sierpnia 1939 roku obywatelstwo polskie, co oznacza, że nikt nie mógł utracić obywatelstwa polskiego na podstawie powyższego przepisu. Zgodnie z art. 4 pkt 2 i 3 ww. ustawy, z dniem wejścia w życie ustawy, tj. z dniem 19 stycznia 1951 roku, obywatelstwo polskie traciły osoby zamieszkałe za granicą (w tym również na byłym terytorium II RP a obecnie b. ZSRR), jeżeli były narodowości rosyjskiej, białoruskiej, ukraińskiej, litewskiej, łotewskiej, estońskiej lub niemieckiej. Przedmiotowa ustawa nie wspomina natomiast o mieszkańcach Kresów Wschodnich narodowości polskiej, przez co należy rozumieć, że osoby te nie utraciły posiadanego obywatelstwa polskiego na podstawie cyt. ustawy.

W dniu 8 maja 1958 roku weszła w życie *Konwencja między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich w sprawie uregulowania obywatelstwa osób o podwójnym obywatelstwie*, podpisana w Warszawie dnia 21 stycznia 1958 roku (Dz. U. Nr 32, poz. 143), która ostatecznie uregulowała kwestie posiadania obywatelstwa polskiego przez osoby zamieszkałe na terytorium ZSRR, które posiadały obywatelstwo polskie w dniu 31 sierpnia 1939 roku. Osoby zamieszkujące terytorium jednej ze Stron, posiadające jednocześnie obywatelstwo polskie i radzieckie mogły na podstawie ww. *Konwencji*, w terminie do dnia 8 maja 1959 roku, wybrać obywatelstwo jednej ze Stron przez złożenie właściwego oświadczenia przed uprawnionym organem. Osoby, które nie złożyły takiego oświadczenia

w przewidzianym terminie, zachowywały obywatelstwo wyłącznie tej strony na terytorium której zamieszkiwały. Należy zatem uznać, że osoby, które zamieszkiwały na Kresach, ostatecznie straciły obywatelstwo polskie w dniu 8 maja 1959 roku, jeżeli nie wybrały obywatelstwa polskiego na podstawie powyższej *Konwencji*.

Konwencja nie dotyczyła osób posiadających obywatelstwo polskie i radzieckie, zamieszkujących Kresy Wschodnie w 1939 roku, jeżeli w dniu wejścia w życie *Konwencji* zamieszkiwały na terytorium państwa trzeciego. O obywatelstwie tych osób zadecydowała dopiero *Konwencja między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich w sprawie zapobiegania powstawaniu przypadków podwójnego obywatelstwa*, podpisana w Warszawie dnia 31 marca 1965 roku (Dz. U. z 1966 roku Nr 4, poz.19). Zgodnie z art. 4 ww. *Konwencji*, osoby zamieszkałe na terytorium państwa trzeciego, posiadające w dniu wejścia w życie niniejszej *Konwencji*, tj. 30 stycznia 1966 roku, jednocześnie obywatelstwo obu Umawiających się Stron, na które nie rozciągały się postanowienia *Konwencji w sprawie uregulowania obywatelstwa osób o podwójnym obywatelstwie*, mogły wybrać obywatelstwo jednej z Umawiających się Stron. Oświadczenia o wyborze obywatelstwa składało się w dwóch egzemplarzach w ciągu roku od dnia wejścia w życie *Konwencji* w przedstawicielstwie dyplomatycznym lub urzędzie konsularnym tej Umawiającej się Strony, której obywatelstwo osoby wybierają. Osoby, które nie złożyły oświadczenia w ciągu tego okresu, posiadają wyłącznie obywatelstwo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium zamieszkiwały przed wyjazdem do państwa trzeciego.

Mając powyższe na uwadze należy wskazać, że obywatele polscy zamieszkujący Kresy Wschodnie II RP w 1939 roku nie utracili obywatelstwa polskiego na podstawie arbitralnej decyzji Prezydium Rady Najwyższej ZSRR z dnia 29 listopada 1939 roku, ale na podstawie *Konwencji* zawartej w 1958 roku pomiędzy PRL a ZSRR – wskutek niezłożenia oświadczenia o wyborze obywatelstwa polskiego.

W świetle powyższego, przywołany w artykule „*Kresowianie to nie Polacy?*” (Rzeczpospolita, nr 96 z dnia 24-25 kwietnia 2010 roku), wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 23 kwietnia 2010 roku (sygn. akt II OSK 565/09) oraz poprzedzający go wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 12 grudnia 2008 roku (sygn. akt IV SA/Wa 1340/08), w sprawie utraty obywatelstwa polskiego przez byłych obywateli polskich – mieszkańców byłych Kresów Wschodnich II RP, nie można uznać za precedensowe, bowiem potwierdzają one już utrwaloną od lat linię orzeczniczą sądów administracyjnych, jak również organów administracji orzekających o utracie obywatelstwa polskiego na podstawie postanowień ww. *Konwencji* zawartej pomiędzy PRL a ZSRR w 1958 roku oraz *Konwencji* z 1965 roku [np. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 12 czerwca 2003 roku (sygn. akt V SA 3962/02) oraz wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 4 kwietnia 2006 roku (sygn. akt IV SA/Wa 1389/05)].

Jednocześnie należy wskazać, iż w latach 40. i 50. XX wieku, z b. ZSRR repatriowano do Polski ponad 1 800 tys. osób. Zorganizowana repatriacja, prowadzona na podstawie umów zawartych między PRL a ZSRR zakończyła się z końcem 1958 roku. Warto również wskazać, iż w dniu 14 maja 1996 roku Rada Ministrów podjęła uchwałę o otwarciu granic dla wszystkich rodaków pragnących osiedlić się w Polsce. Repatriacja ze Wschodu miała odbywać się według ustalanych każdorazowo rocznych limitów. Ustalono, że w 1996 roku do Polski zostanie sprowadzone ok. 100 rodzin. Repatriacja miała odbywać się wyłącznie na zaproszenia samorządów lokalnych, które miały zapewnić przyjeżdżającym osobom mieszkanie, pracę i pomoc w pierwszym okresie po przyjeździe. Tryb repatriacji rozpoczęty w 1996 roku był rozwiązaniem doraźnym. Jednocześnie przygotowywane były projekty zmian o charakterze ustawowym, które w sposób kompleksowy regulowałyby proces repatriacji.

Obecnie obowiązująca ustawa dnia 9 listopada 2000 roku *o repatriacji* (t.j.: Dz. U. z 2004 roku Nr 53, poz. 532 z późn. zm.) umożliwia powrót do ojczyzny Polakom, którzy pozostali na Wschodzie, zwłaszcza w azjatyckiej części byłego ZSRR

i na skutek deportacji, zesłań, prześladowań narodowościowych i politycznych nie mogli nigdy osiedlić się w Polsce. Osoba polskiego pochodzenia, która przybyła na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizej repatriacyjnej z zamiarem osiedlenia się na stałe, nabywa obywatelstwo polskie z mocy prawa z chwilą przekroczenia granicy. Jest to uprzywilejowana forma nabycia obywatelstwa polskiego. W drodze repatriacji nabywa obywatelstwo polskie również małoletni pozostający pod władzą rodzicielską repatrianta. Małżonkowi repatrianta, który nie jest osobą polskiego pochodzenia, zamierzającemu osiedlić się wspólnie z repatriantem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, udzielane jest – na jego wniosek – zezwolenie na osiedlenie się. Przewidziane w ww. ustawie formy pomocy repatriantom oraz przybywającym z nimi członkom najbliższej rodziny, to :

- pokrycie kosztów przejazdu, kosztów zagospodarowania i bieżącego utrzymania,
- pokrycie kosztów związanych z podjęciem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nauki przez małoletniego, podlegającego obowiązkowi szkolnemu,
- pokrycie kosztów związanych z remontem lub adaptacją lokalu mieszkalnego w miejscu osiedlenia się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- zapewnienie uczestniczenia w bezpłatnych kursach języka polskiego i adaptacji w społeczeństwie polskim,
- aktywizacja zawodowa w przypadku, gdy repatriant nie ma możliwości samodzielnego podjęcia pracy,
- pomoc w zapewnieniu lokalu mieszkalnego repatriantowi, z zasobów lokalowych gmin.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji prowadzi bazę „RODAK”, w której znajdują się dane osób, które uzyskały decyzję konsula o przyrzeczeniu wydania wizej repatriacyjnej oraz oferty gmin chętnych do zaproszenia takich osób do Polski w ramach repatriacji. Czas oczekiwania na przydział zaproszenia z bazy „RODAK” jest uzależniony od liczby zarejestrowanych w niej ofert gmin.

W dniu 29 marca 2008 roku weszła w życie ustawa z dnia 7 września 2007 roku o *Karcie Polaka* (Dz. U. Nr 180, poz. 1280). Celem ustawy jest wzmocnienie więzi między Polakami mieszkającymi na terytorium państw powstałych po rozpadzie ZSRR a Macierzą oraz wspieranie ich starań o utrzymanie języka polskiego i kultywowanie tradycji narodowej. Przepisy ww. ustawy przewidują wprost, że przyznanie Karty Polaka nie oznacza nabycia polskiego obywatelstwa ani stwierdzenia polskiego pochodzenia oraz nie uprawnia do przekraczania granicy Rzeczypospolitej Polskiej. Posiadacz Karty Polaka ma natomiast prawo do zwolnienia z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę na terytorium RP, podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej na takich samych zasadach jak obywatele polscy, podejmowania i odbywania studiów, studiów doktoranckich oraz innych form kształcenia, a także uczestniczenia w badaniach naukowych i pracach rozwojowych, korzystania z form kształcenia w Polsce, korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej w stanach nagłych, ulgi przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego, bezpłatnego wstępu do muzeów państwowych. Posiadacz Karty korzysta również z pierwszeństwa przy ubieganiu się o pomoc finansową udzielaną na wspieranie Polaków za granicą.

Warto również podkreślić, że obecnie trwają prace nad przygotowaniem rządowego projektu ustawy o uprawnieniach cudzoziemców posiadających polskie pochodzenie, projektowana regulacja ma pomóc osobom polskiego pochodzenia – również zamieszkałym na byłych Kresach Wschodnich II RP – w osiedleniu się na terytorium Polski.

Odnosząc się natomiast do sytuacji Pana Czesława Skarżyńskiego pragnę wyjaśnić, że Wojewoda Mazowiecki decyzją z dnia 24 listopada 2005 roku (nr WSO.I.AB.5022/1969/05) odmówił stwierdzenia posiadania obywatelstwa polskiego przez Wnioskodawcę – Pana Czesława Skarżyńskiego, urodzonego dnia 18 października 1956 roku. Zainteresowany nie wniósł odwołania od decyzji. Po wydaniu decyzji, Pan Czesław Skarżyński złożył kolejnych kilkanaście wniosków – również w trybach nadzwyczajnych – mających na celu uchylenie ww. rozstrzygnięcia.

Wskazać należy, iż Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji prowadzi z wniosku Pana Czesława Skarżyńskiego dwa postępowania w sprawie wznowienia postępowania oraz jedno w sprawie zmiany decyzji. Z kolei, sądy administracyjne rozpatrzyły kilka skarg na ostateczne rozstrzygnięcia Ministra SWiA w sprawach o stwierdzenie posiadania obywatelstwa polskiego przez Pana Czesława Skarżyńskiego.

W 2004 roku, a następnie w 2008 roku Pan Czesław Skarżyński ubiegał się – z negatywnym skutkiem – o udzieleniu azylu na terytorium RP. Wskazany wystąpił również do Wojewody Mazowieckiego o nabycie obywatelstwa polskiego w drodze uznania go za obywatela polskiego na podstawie art. 9 ustawy *o obywatelstwie polskim*. Decyzją z dnia 19 listopada 2008 roku Wojewoda Mazowiecki odmówił uznania Pana Czesława Skarżyńskiego za obywatela polskiego. Zainteresowany nie odwołał się od tej decyzji do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji jako organu II instancji.

Z poważaniem

MINISTER
SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI
z up. J. OLSZACZAKOWICZ
Podsekretarz Stanu

Do wiadomości:
Departament Spraw Parlamentarnych
w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (sygn. DSPA-4813-23-(1)/10